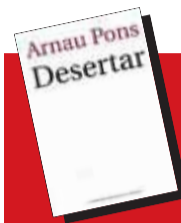

Poesia Roger Costa-Pau

...per tenir llengua i per fer-ne

Hi ha hagut uns quants llibres, en cosa de pocs mesos, la lectura dels quals m'han empès a no deixar de fer incursions en vertical en l'obra de Paul Celan: la relectura de *Des d'ara*, de Víctor Sunyol; la relectura també d'aquella mena de trilogia paraparèmica de Carles Hac Mor (formada per *Metafonia*, *Cabrafuga* i *Ad libitum*); a continuació, un primer llibre valent, *Com l'últim joc de mai*, de Montserrat Garcia Ribas; i ara aquest present *Desertar*, d'Arnau Pons (Felanitx, 1965), en què la presència de Celan hi és gairebé física a través d'uns versos del seu poema "Elogi de la llunyania" que fan "Només desertor sóc fidel. / Jo sóc tu quan jo sóc jo"... Però observin com arrenca –després d'una citació d'Antoni Bauçà que diu "Finalitz la vida amb la boca closa. Abans d'acabar la saliva escopiré en el calze"– aquest poema relat i/o renec perfectament metrificat des del començament fins al final i escrit posem-hi que a la manera del *Nabí* de Carner o de la *Primera història d'Ester* d'Espriu i publicat per primera vegada el 1997 (més ben dit, autopublicat en edició de bibliòfil, amb poca circulació, però que l'any següent va ser traduït magníficament per Annie Bats al francès i publicat de seguida al número 86 de la revista *Poesie*): "Vengué un morent de sol, i fou després amb or el seu eixir: un dia nou, ja no tan gris. Finalment havia arribat aquell nou dia per tal de tenir un or diferent dels altres. Potser per això, ell, l'home que vivia dins un trast de la tenebra, s'havia despertat tan boca-sec, estret de pit. Finalment, sí, tan sec de boca i estret també de pit, es despertava. A fora, la llum, i no només la llum, començava a desminvar; i l'home que patia dins el cor del que era negre va veure com aquella brega dels retorns feia

Desertar

Autor: **Arnau Pons**
Traducció al francès:
Annie Bats
Epílegs:
Sebastià Perelló
i **Annie Bats**
Editorial: **Leonard Muntaner**
Palma, 2010
Pàgines: **110**
Preu: **11 euros**

El poeta, assagista i traductor Arnau Pons ha reeditat 'Desertar'

tornar en cendra el terreny fallat de la nit. Acabava de sortir d'un sol d'alba, infestat de crits, i ara –ben sec de boca i sec també de pit– sentia com la saliva l'abandonava de per dins". Etcètera.

Veuran que tot el poema és travessat, perforat, per alguns fragments o passat-

ges breus i incisius del *Llibre de Job*. I no hi apareixen pas en hebreu o en català, sinó en alemany. L'explicació és que Pons ha rescatat la traducció que els filòsofs Martin Buber i Franz Rosenzweig van fer de la Bíblia a aquesta llengua per als alemanys, entre altres raons perquè no haguessin

d'anar a raure a Luther... En els epílegs extraordinaris de Sebastià Perelló i de la mateixa Annie Bats s'explica amb detall la referència del personatge de Job en el poema: l'home posat a prova, l'home culpabilitzat, i aterrat per un Déu que l'ha col·locat en la desgràcia i en la maledicció.

Carner, Espriu, Foix o Celan (hi afegiríem més noms) funden, des de la seva cosmogonia, una llengua pròpia i inconfusible. Hem de llegir la gènesi i la textura de la paraula *desertar* des d'aquesta clau de sentit. Pons no ens parla d'un *desertar* com a sinònim de fugida; ben al contrari. Ni tampoc d'algun convenciment latent del fet, per exemple, que la constatació de les ruïnes de la poesia i de la realitat reclama un esforç diguem-ne moral de reconstrucció. Fet i fet, *Desertar* no pot ser reconstrucció perquè ja és construcció pura, és a dir, refús i actitud crítica. Però és també rescat i, essencialment, hàbit i respiració. El renec i la rebel·lia vénen d'aquí, com també la necessitat de *fer* llengua i/o poesia i pensament; de *desertar* per tenir llengua i per *fer-ne*. Així ho ha manifestat el mateix poeta: "De vegades convé la deserció, l'abjurament, el renec, la distància o la llunyania per poder ser més fidel a les causes que s'abracen. Per acostar-se com a mínim al camí de ser un mateix. Per ser altre, veritablement. Lluny de la fusió col·lectiva. És la tasca del poeta, al meu parer. Avui hi ha una gran confusió entre poesia i poetització".

L'eclipsi del tu, el problema de la latència o l'enfosquiment del tu dins la multiplicat del jo conformen una de les altres línies d'investigació del poema. En aquest sentit, *desertar* és també cruïlla, diàleg, transparència, pèrdua i encontre. També estranyesa, però no pas retirada de res. *

Viatges Marta Monedero

El cor de les paraules

El pez escorpión
Autor:
Nicolas Bouvier
Traducció:
Glenn Gallardo
Editorial: **Altair**
Barcelona, 2011
Pàgines: **125**
Preu: **15 euros**

Després d'un periple de dos anys des dels Balcans fins a Kabul, que quedaria reflectit a *Los caminos del mundo*, Nicolas Bouvier (1929-1998) fa una parada de set mesos a Ceilan (avui Sri Lanka) per refer-se. És el 1955 quan, malalt i exhaust, a l'espera d'obtenir uns papers i curt de diners, l'escriptor suís s'aboca a una espiral de soledat i depressió, una baixada als inferns en la ciutat colonial de Galle, que recull a *El pez escorpión*, un brillant relat, cruel i tendre alhora, que irradia un exotisme dolorós i que no publicaria fins a 26 anys més tard.

El pez escorpión supera les descripcions pintoresques i els estats

d'ànim meravellats sota pretextos banals de molta literatura de viatges per oferir-nos una alquímia elaborada amb el fervor d'un miniaturista. Bouvier destil·la un univers íntim a partir de minúsculs detalls i referències erudites gràcies a una narració depurada, màgica, amb fragments delirants (també amb alguna pirueta críptica) que ens empenyen a un viatge més profund, a un trànsit pel cor de les paraules.

Un microcosmos de colors

Fotògraf, poeta, guia turístic i gairebé pintor en la seva escriptura, Bouvier il·lumina la seva prosa amb esplanades color cuir, llums canyelles,

taques malves, tons havans, un Indigo Street de carmins i violetes... Un microcosmos en què el temps camina sense avançar entre penombres que conspiren. Bouvier sap arrancar la poètica fins i tot dels insectes de la tronada habitació de l'hotel barat on s'està. En aquest sentit, la seva escriptura recorda la d'una altra viatgera suïssa de sensibilitat exacerbada, la tràgica Annemarie Schwarzenbach (*Mort a Pèrsia, Todos los caminos están abiertos*). Ambdós coincideixen en una veu narrativa estripada, la recreació de paisatges convertits en mirall de les pròpies pors i una ingent capacitat a l'hora de crear imatges.

Tal vegada per això, *El pez escorpión*, títol amb el rerefons d'un desencany amorós, dona més del que demana. D'obligatòria lectura pausada, el text desprèn la higiene de la curiositat, però sobretot la introspecció d'un relat d'al·lucinada bellesa. Bouvier viatja, no tant per descobrir mons com per conèixer-se interiorment. "Ningú m'havia ensenyat el que estic descobrint aquí". Amb tot, l'autor també transmet l'atracció per l'illa en forma de llàgrima, que mereix "alguns retrets, però una reina tèrmit pot viure-hi cent anys i donar a llum trenta mil subjectes cada dia. Que em trobin un Borbó o un Grimaldi capaç de fer el mateix". *